

Jižní Evropa

Peter Spáč

10.4.2019

Itálie

- Parlamentní republika
- 2 komorový parlament:
  - Poslanecká sněmovna (630)
  - Senát (315)
- Vývoj:
  - První republika (1947-1992)
  - Druhá republika (po 1992)

1. republika (1947 – 1992)

- Listinný poměrný systém
- Kvóta imperiali
- Nevyužité mandáty sčítány a rozděleny celonárodně mezi strany s alespoň 300 tisíci hlasy a 1 mandátem
- Specifikum – Údolí Aosty (Val d'Aosta):
  - 1 mandátový obvod
  - Systém prvního v cíli

Stranický systém 1. republiky

- **Postavení aktérů:**

- Nejsilnější pozice pro křesťanské demokraty (DC)
- Izolace komunistů (PCI)
- Střídavá role ostatních stran – republikáni, liberálové, socialisté

- Fragmentace parlamentu, nestabilní vlády, DC permanentně „odsouzená“ na vládnutí

- 1945 – 1993 – **52 vlád**

Zhroucení první republiky

- Negativní faktory:
  - Nestabilita systému
  - Partitokracie
  - Korupce
- 1992 - **Manu pulite** (čisté ruce):
  - Vyšetřování a odhalování rozsáhlého korupčního pozadí politických stran
  - Vlna přejmenovávání a vytváření nových subjektů
  - Potřeba výrazné změny v systému

Druhá republika (od 1992)

- Náprava nedostatků první republiky
- Snaha o rekonstrukci stranického systému s cílem jeho stabilizace
- Nástroj – změna volebního systému
- Zaveden **korektivní smíšený systém**

Nový volební systém

- **Nominální složka (475 křesel):**
  - Jednomandátové obvody
  - Relativně většinový systém
  - Kandidáti povinně na stranické listině v poměrné složce
- **Poměrná složka (155 křesel):**
  - 26 obvodů (2-11)
  - Klauzule 4 %
  - Hareova kvóta
- Údolí Aosty – pouze 1 mandát – systém prvního v cíli

Nový volební systém

- Propojení složek – **scorporo** → poměrná složka jako vyvážení nominální
- Odpočet hlasů stranické listině, jejíž kandidát získal mandát v nominální složce
- **Výše odpočtu:** počet hlasů pro druhého nejúspěšnějšího kandidáta v nominální složce + 1
- Odpočítá se tolik hlasů, kolik potřeboval vítěz na mandát

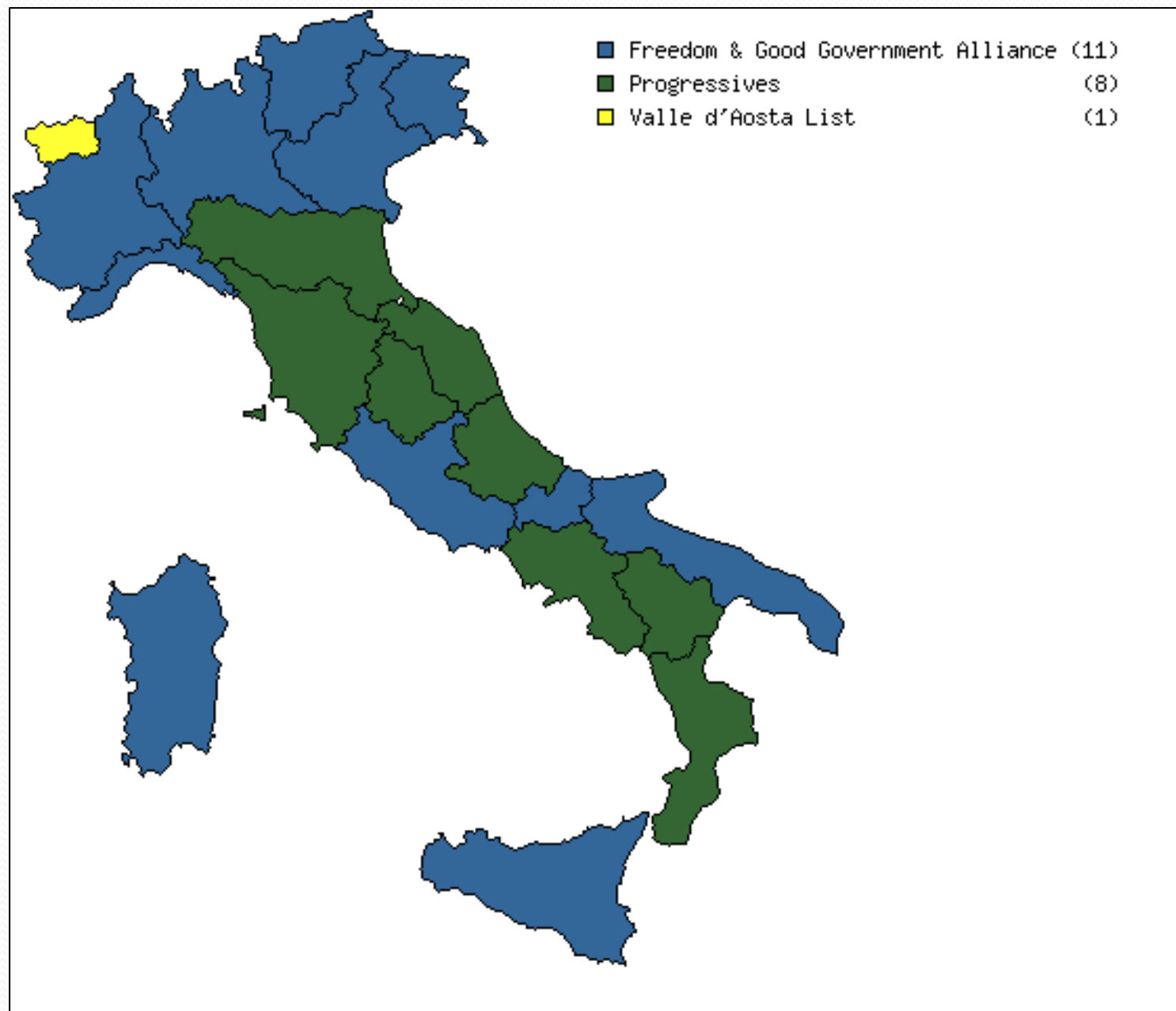
Scorporo

Kandidát	Strana	Hlasy	Mandát
A	AAA	50 000	
B	BBB	30 000	
C	CCC	15 000	
D	DDD	10 000	

- Výpočet:
  - Hlasy druhého v pořadí + 1
  - $30\ 000 + 1 = 30\ 001$
- Straně AAA se v poměrné složce odpočítá 30 001 hlasů

Volby 1994

Blok/Strana	Přímé M	PR %	PR M	Spolu M
Polo Delle Libertá	302		64	366
<i>Forza Italia – CCD (FI-CCD)</i>		21,0	30	
<i>Alleanza Nazionale (AN)</i>		13,5	23	
<i>Lega Nord (LN)</i>		8,4	11	
Alleanza Dei Progressisti	164		49	213
<i>Partito Dem. della Sinistra (PDS)</i>		20,4	38	
<i>Partito della Rif. Comunista (RF)</i>		6,1	11	
Ostatní	8	16,6	42	50
Union Valdôtaine (UV)	1	-	-	1
Spolu	475	-	155	630

Volby 1996

Blok/Strana	Přímé M	PR %	PR M	Spolu M
L'Ulivo	247		38	285
<i>Partito Dem. della Sinistra (PDS)</i>		21,1	26	
<i>Popolari-SVP-PRI-UD-Prodi</i>		6,8	4	
<i>Lista Dini</i>		4,3	8	
<i>Federazione dei Verdi</i>		2,5	-	
Polo Delle Libertá	169		77	246
<i>Forza Italia (FI)</i>		20,6	37	
<i>Alleanza Nazionale (AN)</i>		15,7	28	
<i>CCD-CDU</i>		5,8	12	
Lega Nord	39	10,1	20	59
Ostatní	20	8,8	20	40
Spolu	475	-	155	630

Eliminace scorporo

- Italské strany přišly na způsob, jak obejít scorporo
- Formálně zakrytá stranická příslušnost kandidátů v nominální složce (Abolizione Scorporo)
- „Skutečným“ stranám se tak v poměrné složce nic neodpočítá
- Důsledek – korekce → navrstvení

Volby 2001

Blok/Strana	Přímé M	PR %	PR M	Spolu M
Casa Delle Libertá	282	49,6	86	368
<i>Forza Italia (FI)</i>		29,4	62	
<i>Alleanza Nazionale (AN)</i>		12	24	
L'Ulivo	189	34,9	58	247
<i>Democratici di Sinistra (DS)</i>		16,6	31	
<i>La Margherita (DL)</i>		14,5	27	
Partito D. R. Comunista (RF)	-	5	11	11
Südtiroler Volkspartei (SVP)	3	0,5	-	3
Union Valdôtaine (UV)	1	-	-	1
Spolu	475	-	155	630

Hodnocení volebního systému

- **Důsledky:**
  - Nastolený trend k bipolarizaci
  - Málo křesel obsazovaných mimo 2 bloky
  - Požadovaný reduktivní účinek na formát stranického systému se nedostavil
- **Volební reforma 2006:**
  - Snaha Berlusconiho vyhnout se volební porážce
  - Zabezpečení jasné vládní většiny v parlamentu

Volební reforma 2006

- Poměrný systém s **prémií** vs. smíšený **podmíněný**
- Poslanecká sněmovna
  - 617 křesel – „poměrný systém“
  - 12 křesel – zahraničí
  - 1 – Údolí Aosty
- 26 obvodů, Hareova kvóta
- Více úrovní klauzule, přísně vázané listiny

Většinová prémie

- Vítěznému subjektu (bloku) je zisk mandátů automaticky navýšen na **340 křesel**
- Pokud získá vítěz 340 křesel „bez pomoci“, prémie se neaplikuje
- Předpoklad těsnější spolupráce stran → primárním cílem je vítězství

Volby 2006

Blok / Strana	Hlasy (v %)	Mandáty
L'Unione	49,7	348
Casa Delle Libertá	49,5	281
Assoc. Italiane In Sud America	0,8	1
Spolu		630

Blok / Strana	Hlasy (v %)	Mandáty
<i>L'Ulivo</i>	31,6	226
<i>Rif. Comunista (EL)</i>	5,7	41
<i>La Rosa nel Pugno</i>	2,5	18
<i>Italia dei Valori (ELDR)</i>	2,3	17
<i>Comunisti Italiani (EL)</i>	2,3	16
<i>Federazione dei Verdi (EGP)</i>	2,0	15
<i>Popolari UDEUR (EPP)</i>	1,4	10
<i>Südtiroler Volkspartei (EPP)</i>	0,5	4
<i>Autonomie Lib. Democratie</i>	0,1	1
Ostatní	1,4	-
L'Unione	49,7	348

Blok / Strana	Hlasy (v %)	Mandáty
<i>Forza Italia (EPP)</i>	23,6	140
<i>Alleanza Nazionale (AEN)</i>	12,0	71
<i>UDC (EPP)</i>	6,7	39
<i>Lega Nord</i>	4,5	26
<i>DC-PSI</i>	0,7	4
<i>Per Italia Nel Mondo</i>	0,2	1
Casa Delle Libertá	49,5	281

Volby 2008

Blok / Strana	Hlasy (v %)	Mandáty
Pro-Berlusconi	46,8	344
Pro-Veltroni	37,5	246
Unione Di Centro	5,6	36
SVP	0,4	2
Aut. Lib. Democrat.	-	1
Mov. A. Italiani All.	-	1
Spolu		630

Volby 2013

Blok / Strana	Hlasy (v %)	Mandáty
Bersani: Italy Common Good	29,54	345
Berlusconi: Centre-Right Coalition	29,18	125
Grillo: Five Star Movement	25,55	109
Monti: With Monty for Italy	10,56	47
Ostatní		4
Spolu		630

Východisko?

- Nový systém využitý pro volby 2018
- Smíšený systém
- Poslanecká sněmovna (630):
  - 232 (36,8 %) – FPTP
  - 386 (61,3 %) – poměrný systém
  - 12 – zahraničí

Propojení složek systému

- Na hlasovacím lístku jsou FPTP kandidáti propojení s listinou strany v poměrné složce
- Volič může hlasovat pouze pro kandidáty a „jejich“ přiřazené listiny
- Různé způsoby volby se stejným efektem
- Žádný mechanismus kompenzace na způsob Scorporo

Volby 2018

Blok / Strana	Hlasy (%)	FPTP M	PR M	Spolu M
Centre-right Coalition	37,0	111	151	265
L	17,4	49	73	125
FI	14,0	46	59	104
Fdl	4,4	12	19	32
Ncl-Udc	1,3	4	0	4
5 Star Movement (M5s)	32,7	93	133	227
Centre-left Coalition	22,8	28	88	122
PD	18,72	21	86	112
+E	2,6	2	0	3
I	0,6	1	0	1
CP	0,5	2	0	2
SVP-PATT	0,4	2	2	4
Ostatní	3,38	0	14	14
Spolu		232	386	630

Volby 2018

Blok / Strana	Hlasy (%)	FPTP M	PR M	Spolu M
Centre-right Coalition	37,0	111	151	265
5 Star Movement (M5s)	32,7	93	133	227
Centre-left Coalition	22,8	28	88	122
Ostatní	3,38	0	14	14
Spolu		232	386	630

Řecko

- Demokratický vývoj od 1974/75
- Jednokomorový parlament *Vouli*
- 300 poslanců, volební období 4 roky
- Po celou dobu poměrný systém, ale pouze výjimečně v čisté podobě (**posilněný poměrný systém**)
- Různě silné **většiotvorné účinky**

Volební systém 1974

- Volební obvody:
  - 56 nižších (1 i vícemandátové)
  - 9 vyšších (krajských)
  - 1 celostátní
- 12 poslanců volených samostatně
- Klauzule pouze pro 2. skrutinium (17%, 25% pro 2 členné a 30% pro 3 a vícečlenné koalice)
- Prémie pro vítěze

Volební systém 1974

- **1. skrutinium:**
  - Politické strany, koalice, nezávislí kandidáti
  - Hareova kvóta
  - Nezávislí kandidáti musí dosáhnout úroveň kvóty maximálně ale mohou získat pouze 1 mandát
  - Nerozdělené mandáty postupují do 2. skrutinia
  - Jednomandátové obvody – systém relativní většiny

Volební systém 1974

- **2. skrutinium:**

- Pouze politické strany (17%) a koalice (25, resp. 30%)
- Nezávislí kandidáti **ne**
- Opět Hareova kvóta (nově vypočítaná)
- Nerozdělené mandáty postupují do 3. skrutinia

- **3. skrutinium:**

- Hareova kvóta
- Nerozdělené mandáty připadají nejsilnějšímu subjektu
→ **prémie pro vítěze**

Volební systém 1974

- **12 samostatně volených poslanců:**
  - Pouze subjekty z 2. a 3. skrutinia
  - Součet hlasů těchto subjektů / 12 → kvóta
  - Nerozdělené mandáty se alokují podle nejvyššího zbytku

Volby 1974

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	54,37	220	73,33	1,35
CU-NF	20,42	60	20	0,98
PASOK	13,58	12	4	0,29
Jednotná levice	9,47	8	2,67	0,28
NDU	1,08	0	0	0

Změny po roce 1974

- Postupně realizované změny
- Zásahy do jednotlivých skrutínií
- Potvrzení až posilnění výhod pro vítěze

Změny v roce 1985

- Protichůdné změny
- 2. skrutinium - **zrušená klauzule**
- 3. skrutinium:
  - Mandáty z jednotlivých obvodů dané subjektu s relativní většinou v tomto obvodu, pokud má **současně** tuto většinu i na celostátní úrovni
  - Ostatní mandáty rozdělené podle kvóty
  - Nerozdělené → prémie pro vítěze

Volby 1977

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	41,84	171	57	1,36
PASOK	25,34	93	31	1,22
EDIK	11,95	16	5,33	0,45
KKE	9,36	11	3,67	0,39
EP	6,82	5	1,67	0,24
KKE int.	2,72	2	0,67	0,25
NL	1,08	2	0,67	0,62
EKKE	0,23	-	0	0

Volby 1981

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	48,07	172	57,33	1,19
ND	35,87	115	38,33	1,07
KKE	10,93	13	4,33	0,40
PP	1,68	0	0	0
KKE int.	1,34	0	0	0

Volby 1985

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	45,8	161	53,67	1,17
ND	40,8	126	42	1,03
KKE	9,1	12	4	0,44
KKE int.	1,8	1	0,33	0,18
NPU	0,6	0	0	0

Volební reforma 1989

- Přejchod ke klasickému poměrnému systému
- Garance mandátů:
  - 3 mandáty pro strany a koalice nad 2 %
  - 1 mandát pro strany a koalice nad 1 %
- 1. skrutinium:
  - Hagenbach-Bischoffova kvóta
  - Oproti předešlému systému **nezměněné**

Volební reforma 1989

- **2. skrutinium:**
  - Postupují **pouze hlasy, které nevedly** k zisku mandátu
→ zlepšení pro malé strany
  - Hareova kvóta
  - Nerozdělené mandáty se přidělují podle nejvyššího zbytku → **odpadá 3. skrutinium i prémie pro vítěze**
- Efekt – vítězná strana **není schopná** získat sama absolutní většinu mandátů

Volby 1989 (červen)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	44,3	145	48,33	1,09
PASOK	39,1	125	41,67	1,07
Synaspismos	13,1	28	9,33	0,71
DR	1,0	1	0,33	0,33
IML	0,5	1	0,33	0,66
NPU	0,3	0	0	0

Volby 1989 (listopad)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	46,2	148	49,33	1,07
PASOK	40,7	128	42,67	1,05
Synaspismos	11,0	21	7	0,64
AE	0,6	1	0,33	0,55
IML	0,5	1	0,33	0,66
GEM	0,2	0	0	0

Volby 1990

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	46,9	150	50	1,07
PASOK	38,6	123	41	1,06
Synaspismos	10,3	19	6,33	0,61
JPASOK	1,0	4	1,33	1,33
AE	0,8	1	0,33	0,41
IML	0,7	2	0,67	0,96
DR	0,7	1	0,33	0,47
OGI	0,3	0	0	0

Volební reforma 1993

- Opětovný **návrat** k posilněnému poměrnému systému
- Obnovené:
  - 3. skrutinium
  - Prémie pro vítěze
- Zavedena celostátní klauzule 3 %
- Do 2. skrutinia postupují opět všechny hlasy
- Efekt – vítěz opět dokáže získávat většinu mandátů

Volby 1993

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	46,88	170	56,67	1,21
ND	39,3	111	37	0,94
PS	4,88	10	3,33	0,68
KKE	4,54	9	3	0,66
Synaspismos	2,94	0	0	0

Volby 1996

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	41,49	162	54	1,30
ND	38,12	108	36	0,94
KKE	5,61	11	3,67	0,65
Synaspismos	5,12	10	3,33	0,65
DSM	4,43	9	3	0,68
PS	2,94	0	0	0

Volby 2000

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	43,79	158	52,67	1,20
ND	42,74	125	41,67	0,97
KKE	5,52	11	3,67	0,66
Synaspismos	3,20	6	2	0,63
DSM	2,69	0	0	0

Volby 2004

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	45,4	165	55	1,21
PASOK	40,5	117	39	0,96
KKE	5,9	12	4	0,68
Synaspismos	3,3	6	2	0,61
POR	2,2	0	0	0
DSM	1,8	0	0	0

Současný volební systém

- Posilněný poměrný systém
- Stanovena pevná prémie pro vítěze
- Volby probíhají podle čistého poměrného systému, kde se nerozdělí všech 300 mandátů
- Vítěz nad rámec svého zisku dostane automaticky prémieové mandáty

Současný volební systém

- Pro volby 2007 a 2009:
  - 260 „volených“ mandátů
  - 40 jako automatická prémie pro vítěze
- Od 2012 zvýšení prémie:
  - 250 „volených“ mandátů
  - 50 jako automatická prémie pro vítěze
- Vítěz dostává silný bonus, ale neexistuje garance, že bude mít většinu křesel v parlamentu

Volby 2007

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	41,83	152	50,67	1,21
PASOK	38,10	102	34	0,89
KKE	8,15	22	7,33	0,90
Synaspismos	5,04	14	4,67	0,93
POR	3,80	10	3,33	0,88
EG	1,05	0	0	0

Volby 2009

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
PASOK	43,92	160	53,33	1,21
ND	33,48	91	30,33	0,91
KKE	7,54	21	7	0,93
POR	5,63	15	5	0,89
Synaspismos	4,60	13	4,33	0,94
EG	2,53	0	0	0

ΑΠΕΡΓΙΕΣ ΔΙΑΡΚΕΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗ ΝΙΚΗ

ANOMIA POLICE

ANOMIA POLICE

Volby 2012 (květen)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	18,85	108	36	1,91
SYRIZA	16,79	52	17,33	1,03
PASOK	13,18	41	13,67	1,04
ANEL	10,62	33	11	1,04
KKE	8,48	26	8,67	1,02
XA	6,97	21	7	1,00
DIMAR	6,11	19	6,33	1,04
OP	2,93	0	0	0

Volby 2012 (červen)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
ND	29,66	129	43	1,45
SYRIZA	26,89	71	23,67	0,88
PASOK	12,28	33	11	0,9
ANEL	7,51	20	6,67	0,89
XA	6,92	18	6	0,87
DIMAR	6,25	17	5,67	0,91
KKE	4,50	12	4	0,89
DX	1,59	0	0	0

Volby 2015 (leden)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
SYRIZA	36,64	149	49,67	1,36
ND	27,81	76	25,33	0,91
XA	6,28	17	5,67	0,9
Potami	6,05	17	5,67	0,94
KKE	5,47	15	5	0,91
ANEL	4,75	13	4,33	0,91
PASOK	4,68	13	4,33	0,93
KIDISO	2,46	0	0	0

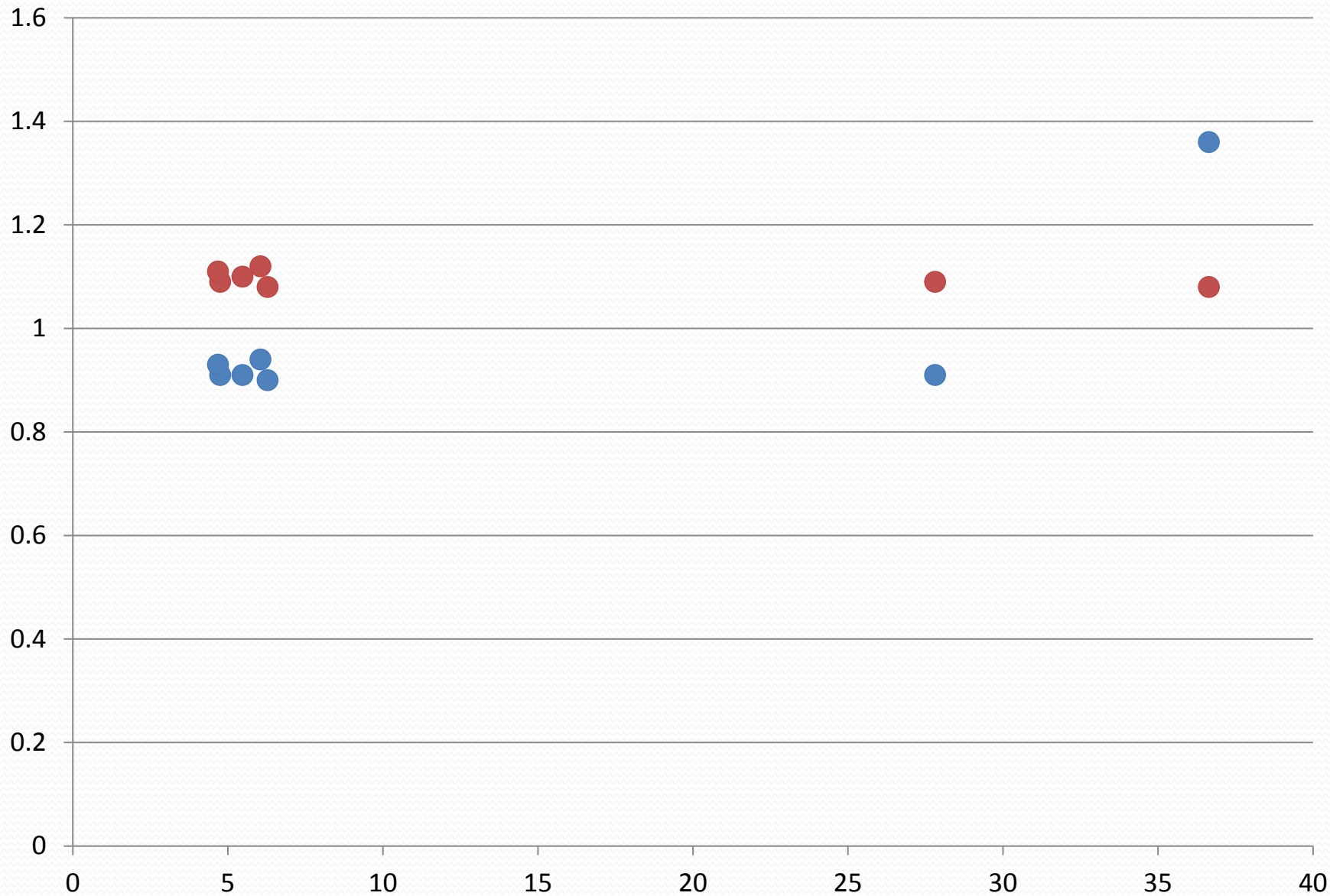
Volby 2015 (září)

Strana	Hlasy (v %)	Mandáty	M (v %)	Index
SYRIZA	35,46	145	48,33	1,36
ND	28,10	75	25	0,89
XA	6,99	18	6	0,86
PASOK	6,28	17	5,67	0,9
KKE	5,55	15	5	0,9
Potami	4,09	11	3,67	0,9
ANEL	3,69	10	3,33	0,9
EK	3,43	9	3	0,87

Volby 1/2015 - simulace

Strana	Hlasy (v %)	M 300	I 300	M 250	I 250
SYRIZA	36,64	149	1,36	99	1,08
ND	27,81	76	0,91	76	1,09
XA	6,28	17	0,90	17	1,08
Potami	6,05	17	0,94	17	1,12
KKE	5,47	15	0,91	15	1,10
ANEL	4,75	13	0,91	13	1,09
PASOK	4,68	13	0,93	13	1,11
KIDISO	2,46	0	0	0	0

● I300 ● I250

Jižní Evropa - reformy

- Dva případy odlišného způsobu reformování
- Itálie:
  - Od málo funkčního smíšeného systému k modelu garantujícímu zisk většiny pro vítěze
- Řecko:
  - Posílněný poměrný systém s krátkou etapou čistě poměrného modelu
  - Od faktické garance většiny k podpoře vítěze bez tohoto zajištění

	„Transparentní“ postup podpory vítěze	„Skrytý“ postup podpory vítěze
Jistota většiny mandátů	Itálie mezi 2006 - 2013	Řecko před 1989 a mezi 1990 - 2007
Bez jistoty většiny mandátů	Řecko od voleb 2007	

